

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatum Serie Vigessimvm-Octavvm De Matrimoniis, &
Sponsalibus, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

An debeat ad valorem Matrimonij, & licitum illius contractum parochus
vtriusque contrahentis, & in propria parochia assistere. §. 9.

---

num. 8. Et sub dubio Azevedo in leg. 1. num. 3. tit. 1. lib. 5. noua collect. Oppositum tamen communiter Doctores defendunt, vt videre est apud Henric. lib. 1. c. 8. num. 5. & S. Sanch. disp. lib. 3. disp. 17. num. 4. Gutier. c. 61. de matr. à num. 7. Zeuall. in suis segg. communib. quæst. 603. num. 63. & 73. Coninch. disp. 27. dub. 1. num. 11. Basl. Ponce lib. 5. c. 6. num. 3. & plures alios ab eisdem relatos. Mouentur ex eo quod præsentia Parochi, & testium fuerit à Concilio vt forma contractus apposita, quæ ad valorem contractus ad vnguem seruanda est ex Textu, in cap. cum dilecti de Rescript. maximè in præsentia casu, in quo nulla epicheia admitti debet, quia plaris præstat viam esse præclulam clandestinis coniugis, quàm quod aliqui damnatum aliquod pariantur ex matrimonio non contracto. Quod adeò verum est, vt neque Episcopus in casu dictæ necessitatis, in quo Pontifex consuli nequit dispensare possit, vt bene Nauar. cap. 22. num. 70. Sanch. disp. 17. num. 6. Gutier. cap. 61. numero 7 in fine. Basl. Ponce cap. 6. num. 16. Zeuallos dicta quæst. 603. num. 100. Et colligitur manifestè ex ipso Concilio, quod cum potestatem dispensandi in denuntiationibus concedat, tacitè eam negat in præsentia Parochi & testium. Argum. capit. Nonne de presumptione, sicuti probat Glossa in capit. ad audiendam, verbo, vt duo de clericis non resistendib.

10. Quartò excipitur matrimonium, quod prius in facie Ecclesiæ celebratum est, fuit autem nullum ob occultum impedimentum: hoc autem matrimonium ratificari poterit absque Parochi, & testium præsentia. Sed hic casus, vt postea dicemus, non comprehenditur sub prædicto decreto, ac proinde non est censendus à regula exceptus.

11. Modis autem quo Parochus, & testes præsentis esse debent matrimonio humanus, & moralis requiritur, quia per ipsos Ecclesiæ constat matrimonio contracto: sicuti ex communi sententia resolunt Ledelm. de matr. quæst. 45. artic. 5. Vrs. q. secundum dubium. Henric. lib. 11. capite 3. §. 1. Gutier. de matrim. capite 69. Zeuall. tract. qq. lib. 1. quæst. 10. à numero 33. Coninch. disp. 27. numero 44. Non est autem opus, vt rogati, vocati que sint, voluntarieque assistant, quia id à Concilio non requiritur, sed esto vi, vel dolo matrimonio assistere cogantur matrimonium valet: ac quod iniuria non impedit, quin Parochus, & testes de matrimonio testari possint, qui est finis Concilij, apertèque probat lex coram Titio 209. de verbor. significat. Et leg. 1. ff. de Testibus. Sic docent Sacedo ad pract. c. 73. vers. tercio. Petr. de Ledelm. dicto tract. de matr. quæst. 45. art. 5. punct. 3. dub. 2. vers. quo supposito. Zeuallos pract. qq. quæst. 604. n. 70. Gutier. c. 60. num. 10. Sanch. lib. 3. disp. 39. num. 9. Rebell. de obligat. iustit. 2. part. lib. 2. quæst. 8. num. 4. Peccabunt tamen mortaliter contrahentes, si absque graui causa Parochum cogant matrimonio vi, vel dolo assistere, tum ob grauissima inconuenientia, quæ ex tali assistentia orti solent: tum quia intendunt matrimonium celebrare absque approbatione Ecclesiæ, cuius vices Parochus gerit. Atque ita censent Sanch. disputat. 39. numero 12. Coninch. disp. 27. num. 41. & 45. in fine. Gutier. cap. 69. num. 13. Dolo autem testis inducere vt assistant seclusa iniuria, affirmant Sanch. & Gutier. supra, peccatum mortale non esse, quod firmum non videtur, cum tam ipsi, quàm Parochus nomine Ecclesiæ matrimonio assistant, tametsi non æquè principaliter. Et ratio generalis deducta ab inconuenientibus, quæ per se ex tali deceptione nascuntur æquè in Parocho, & testibus procedit.

12. Parochus prædicto matrimonio assistens coniuges benedicere debet, ea verba proferens: Ego vos in matrimonium coniungo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Quæ licet non sint de essentia Sacramenti, siquidem Parochus non est Minister, vt ex declaratione Cardinalium probant Sanch. lib. 3. disp. 38. num. 4. Zeuallos in suis qq. pract. lib. 2. quæst. 604. num. 53. Gutier. cap. 69. num. 5. At peccatum est veniale illorum omisio, cum sub præcepto à Concilio lato contineantur, sed quia alia plura continentur, idèò Sanch. num. 6. & segg. Gutier. num. 5. censent horum verborum omissionem leuem esse materiam.

§. IX.

An debeat ad valorem matrimonij, & licitum illius contractum Parochus vtriusque contrahentis, & in propria Parochia assistere?

- 1 Parochus vnius contrahentis, si in eius Parochia matrimonium celebratur valide, & licitè matrimonio assistit.
- 2 Parochum extra propriam Parochiam assistentem aliqui censent nec valide, nec licitè assistere.
- 3 Vtrius est valide assistere.
- 4 Solutur oppositum fundamentum.
- 5 Licitè extra propriam Parochiam assistit, etsi alij contrarium sentiant.
- 6 Negant plures valide assistere Sacerdotem extra propriam Parochiam contrahentem.

- 7 Oppositum verius est.
- 8 Quam habitacionem contrahentes habere debeant in Parochia, vt eos Parochus coniungere possit. Proponuntur vtriusque placita.
- 9 Quid sit tenendum.
- 10 Parochus illius Parochiæ, in qua decernis maiore parte morabitur te in matrimonio potest coniungere.
- 11 Vagantium Parochus est ille in cuius Parochia transseuerat commoratur.

1. Communis est sententia Parochum vnius contrahentis, si in eius Parochia matrimonium celebratur valide matrimonio assistere, eo quod matrimonium est vinculum indiuiduum duo extrema coniungens. Nequit ergo Parochus potestatem habere suum Parochianum alteri iungendi, quin consequenter habeat potestatem alium iungendi suo Parochiano. Cui enim aliqua iurisdictio conceditur conceditur eas, sine quibus iurisdictio consistere non potest, iuxta leg. 2. ff. de iurisdict. omnium iudic. Et cap. præterea de officio delegati: at Parochus conceditur iurisdictio suum Parochianum in matrimonium iungendi, ergo censetur concessa iurisdictio alienum cum suo subdito coniungendi, ex eo namque quod sit vnius Parochus est Parochus vtriusque, vt ex declaratione Cardinalium restat Nauar. c. 25. in fine. Henr. lib. 11. de matr. c. 3. n. 2. Sacedo pract. c. 73. vers. decimo quarta. Caualea. decis. 12. num. 2. Spino de testum. gloss. i. §. num. 41. Zerola pract. Episcop. 2. part. verbo, Parochus. §. 1. Sanch. disp. 39. num. 9. Zeuallos in suis qq. pract. quæst. 604. num. 16. Gutier. cap. 62. num. 4. Coninch. de matrim. disputat. 27. num. 19. Comit. respon. moral. lib. 1. quæst. 131. numero 2. Basl. Ponce. lib. 5. capit. 16. num. 2. & conuincitur argumento ex leg. si communem ff. quemadmodum seruitutes amittant. ibi: si communem fundum ego & pupillum habereimus, licet vtrique non vteretur, tamen propter pupillum, & ego vnam retineo.

2. Verùm si ille Parochus non in propria Parochia, sed extra assistat, censent Nauar. cap. 25. num. 144. Ludovic. Lopez 1. p. instruct. c. 8. §. præterea. Et 2. part. de matr. c. 39. Henric. lib. 11. c. 3. num. 2. Rodrig. v. p. sum. c. 218. num. 5. Zeuallos d. quæst. 604. num. 10. Basl. Ponce. lib. 5. cap. 16. num. 4. nec licitè, nec valide matrimonio assistere. Mouentur ex eo, quod Concilium non sit censendum Parochus extra propriam Parochiam concedere iurisdictionem, præcipuè cum id necessarium non sit, inquit Basl. Ponce. Nam si contrahentes peregrinantur Parochus illius loci qua transseuerit eos coniungere poterit, si verò in Parochia feminae vir existat, Parochus feminae eos coniungere poterit. Nulla ergo est causa, ob quam Parochus in aliena Parochia matrimonio assistat. Quod si dicas in præsentia iurisdictioe voluntariam exerceri, cuius exercitium extra territorium permittitur: Obstat quia id verum est, quando iurisdictio voluntaria exerceri potest extra territorium absque iusta querela illius qui in eo territorio iurisdictioe habet. At Parochus illius territorij iuste conueniri potest, quòd alienus ibi assistat, cum ipse possit assistere. Præterea assistentia Parochi non est actus iurisdictiois, sed cuiusdam authenticæ testificacionis, quæ cum præiudicio territorij non est censenda à Concilio concessa. Cui doctrinae videtur fauere declaraciones Cardin. relatæ à Basl. d. lib. 5. c. 1. n. 1. dicentes, Quando matrimonium contrahitur inter virum & mulierem diuersarum Parochiarum, Parochum viri in eius Parochia & Parochum feminae in sua Parochia debere sponso benedicere. Ex pondere verbum debet, quod necessitatem importat.

3. Ceterum verius est, & omniò tenendum Parochum viri in Parochia feminae, vel extra vtriusque Parochiam valide assistere eorum matrimonio: sic ex communi sententia docent Spino de testum. gloss. 1. §. numero 42. Sanch. lib. 3. disp. 19. numero 8. & 14. Coninch. disp. 27. numero 22. Gutier. tract. de matr. c. 61. n. 5. Ratio videtur manifesta, nam Concilium solum exigit Parochi assistentiam, non autem exigit quòd in propria Parochia assistat, neque eius sui necessarium erat, cum ex eius assistentia vbiunque matrimonium celebratur, clandestinæ nuptiæ vitentur, ob cuius causam assistentia Parochi à Concilio postulat.

4. Neque fundamentum Basl. virget, nam prædicta assistentia esto non sit actus iurisdictiois voluntariæ, nullo modo est actus iurisdictiois contentiois, neque illam vilo modo imitatur, ac proinde extra territorium exerceri potest. Et licet non esset necessarium prædictam quasi iurisdictioe Parochi concedere, fuit tamen conuenientissimum, vt sic facilius matrimonium celebrari posset concessa pluribus Parochis facultate ei assistendi. Neque declaraciones Cardinalium contrarium probant: nam explicari possunt non de assistentia præcisè, sed de benedictione in Ecclesiæ inter Militarum sollempnia faciendâ. Et esto de assistentia intelligatur, solum conuincunt Parochum viri in propria Parochia assistere debere, non ex necessitate, sed ad maiorem matrimonij securitatem, & certitudinem.

5. Sed an licitè extra propriam Parochiam assistat? Negant Sacedo.

Salced. *pract. c. 73. §. undecimo, in noua edit.* Henric. *lib. 11. c. 3. num. 2.* Rodrig. *1. sum. c. 19. num. 7.* Bail. *Ponce dicto lib. 5. c. 16. num. 11.* Coninch. *disp. 27. dub. 2. num. 19.* Moutenur, quia nequit sponso ibidem benedicere, ergo neque matrimonio assistere. Verius tamen cessante scandaloso opponium existimo cum Spino *Gloss. 15. num. 42.* Segura *Daualos directio. iudic. Ecclesiast. 2. part. c. 15. num. 49.* Sanch. *lib. 3. disp. 19. num. 18. §. 19.* Gutier. *c. 62. num. 6. eo quod prædicta assistentia nullibi prohibita inueniatur, & licet sponso benedicere non possit, vt tradit Concil. sess. 6. c. 5. & c. 24. sess. 1. de reformat. non inde inferatur eorum matrimonium non posse assistere, cum hæc assistentia magis vrgeat, & benedictioni solemnæ necessitati coniecta non sit.*

6. Grauis tamen dubium est, An validum sit illorum matrimonium, cui Sacerdos ex commissione Parochi assistit extra Parochiam committentis? Negant plures relati à Sanch. *lib. 1. disp. 34. num. 1.* Moutenur primò, quia et Ordinarius exercere possit extra territorium iurisdictionem voluntariam, ac Delegatus inferioris à Principe eam exercere nequit, vt ex *leg. 2. de officio proconsul. tenent Bart. in leg. 1. num. 40. Cod. de iur. ma. Trinit. §. si de cathol. Et in dicta leg. 2. num. 2. Franc. Marchio *deci. Delphinat. 117. in fine 2. part.* Et Sanch. *dicta disp. 34. num. 1.* Secundo, Episcopus tanquam Ordinarius potest extra diocesim Beneficia conferre, non tamen eius Vicarius, cui hæc potestas delegata fuerit, sicuti docent Franciscus Marchio *vbi supra*, et Anastas. Germon. *de indultis Cardinal. 3. vbi quoad viceris, num. 88.* Tertio Confessores Ordinarij in loco sui iurisdictionis audire confessiones possunt, sicut Delegati, vt docet Nauar. *conf. 14. claus. de dispensat. num. 2. adit. Lugdunen.**

7. Sed longè verius est, & omnino tenendum acquè Delegatum assistere matrimonio posse extra Parochiam committentis, ac potest committens, quia suam illi potestatem delegat, neque est vllus Textus, aut ratio, ex quibus hæc delegatio restricta censatur, vt pluribus firmat Gutier. *dicto c. 62. de matr. num. 10.* Neque verum est iurisdictionem voluntariam, quam hæc assistentia imitatur non posse extra locum committentis delegatum extendere; potest vtique tum in audientiis confessionibus, tum in conferendis beneficijs, vt probabiliter fert sententia apud Sanch. *lib. 3. disp. 34. à numero 2.*

8. Superest dicendum de habitatione, quam contrahentes habere debent in Parochia, vt Parochus eos in matrimonium coniungere possit? Aliqui minus strictè in hac materia loquentes affirmantes necessariò contrahi domicilium debere, vt possit Parochus illorum matrimonio assistere. Sic Ro- ta in nonis *deci. 643. numero 2. §. 3. volum. 1. Segura, 2. part. directio. iudic. c. 15. n. 48.* Man. Rodrig. *1. sum. 2. edit. c. 29. num. 6.* Henric. *lib. 11. de matr. c. 3. num. 3.* Spino *speculo testam. gloss. 15. num. 41.* Petr. de Ledefm. *de matr. quest. 45. art. 5. par. 3. post. dub. 4. §. dico tertio.* Moutenur, quia habitantes alicubi animo redeundi ad propriam domum, tamen diuturno tempore habitauerint hospites sunt, & peregrini, vt manifestè videat probare leg. 1. §. hæc autem verba. *verf. hospes. ff. de his qui deiecur. lbi: Tantum autem interest inter habitatorem, & hospitium, quantum interest inter domicilium habitatem, & peregrinatem.* At hospites, & peregrini contrahere matrimonium non possunt coram Parocho illius Parochiæ in qua peregrinantur, vt dicemus. Ergo ad contrahendum matrimonium habitatio domiciliaris requiritur. Et confirmatur ex *ca. qui de sepulch. in 6. vbi dicitur transferentem se ad villam, vel ruralia recreationis causâ, non effici villæ parochianum.*

Alij verò contra nimis extendunt habitationis iura; censent namque Parochum illius Parochiæ, in qua etiam pertransitum habitas esse tuum Parochum, vt te possit in matrimonium iungere: Sic docet Basil. *Ponce de matr. lib. 5. c. 15. §. 1.* Moutenur, quia ille est proprius Parochus ad matrimonium qui fuerit ad confessionem; & Eucharistiam ministrandam, cuius Concilium nihil aliud exigit, nisi quod Parochus præsens assistat, vel alius de eius licentia: sicuti idem dicit *cap. cum vtriusque sexus de penitent. §. remission.* & pluribus comprobatur Sanch. *lib. 3. de matr. disp. 23. num. 10.* At peregrinum, & aliorum que hospitem proprius Parochus ad confessionem, & Eucharistiam est Parochus illius Parochiæ, in qua etiam breui tempore commorantur, teste Eugen. IV. *relato in Compend. priuileg. mendicant. verbo Absolutio. 1. quoad facultates, num. 5.* Ergo, &c.

Ceterum hæc postrema sententia Basilij nullam speciem probabiliteris habet. Tum quia est aduersus communem sententiam, & praxim receptam, grauissimique incommodis subiecta, si quilibet possit fugiens domicilij Parochum contrahere matrimonium coram Parocho cuiuslibet loci. Neque eius fundamentum alicuius est efficacitatis: nam esto Sacramenta confessionis, & Eucharistia ministrare Parochus potest commorantibus in sua Parochia peregrinationis causa, id ex delegatione Pontificis habetur in fauorem peregrinorum ob horum Sacramentorum necessitatem, sed non quia illorum Parochus constituitur, alijs non possent religiosi prædictis

Eucharistiam in Paschate ministrare absque licentia illius parochi, sed in excommunicationem incidere, iuxta *Clem. 1. de priuileg.* quod nullatenus est dicendum. Primam vero sententiam probabilissimam censo, tum ob eius rationem, tum ob authoritatem Doctorem.

9. At media via censo procedendum, atque adeo affirmandum non solum illum verum Parochum tui esse ad matrimonium, in cuius parochia habes domicilium, id est habitationem animo perpetuo manendi, dum commodior non se obtulerit, sed etiam illum in cuius Parochia decemis maiori parte anni commorari animo postmodum in proprium domicilium reuertendi, qualiter procedunt scholastici in vniuersitate, & mercatores in curia, & mercenarij locantes operari sic latè probat pluribus relatis Sanch. *lib. 3. disp. 23. à num. 12.* Gutier. *c. 63. de matr. num. 13.* Mouet in hanc sententiam quia esto ex tali habitatione proprium domicilium non acquiras; acquiris tamen quasi domicilium, ibique conueniri potes, vt probat *lex hæres absens, §. proinde in fines. de iudic. c. 1.* Et *leg. 2. Cod. vbi de crimine agi oportet.* Et *leg. qui quis Cod. si certum petatur:* at habitatio constituit quasi domicilium sufficit per se parochianum constituere, Argum. *cap. fin. de Parochis. Et c. in uestra, de sepulchur.* & probat praxis recepta, quippe scholasticis, & mercenarijs diuturno tempore habitantibus in Parochia solus illius Parochiæ Parochus Eucharistiam, & extremam vntionem ministrat. Ergo signum est illorum Parochum esse censendum ex qua ratione fundamentum primæ sententiæ solutum est.

10. Notanter dixi te in matrimonium coniungere posse Parochum illius Parochiæ, in qua decemis maiori parte anni habitare, quia non est opus, vt de facto habitet, satis enim est, si eo animo habitare incipias, Argum. *leg. domicilium. ff. ad Municipial. iuncta Gloss. verbo domicilium,* vt bene notauit Sanch. alijs relatis *dicta disp. 23. n. 14.* Neque est vllum inconueniens coram duplici Parocho te contrahere posse. altero domicilij, altero habitationis diuturnæ, sicuti ab eisdem confessionibus, & Eucharistia Sacramenta recipere vales, vt colligitur ex *c. 2. de sepulchur. in 6.* Et probat Sanch. *disp. 24. num. 5. & Gutier. cap. 64. numero 4.*

11. Verum quia sunt alij, qui nec domicilium alicubi habent, neque ex animo habitationem diuturnam, sed modo hic, modo illic assistunt, & hinc inde vagantur; horum enim Parochus sine dubio est in cuius Parochia transeunter commorantur, quia nullus alius est, cui subici possint. Et idem est dicendum de ijs, qui deserto domicilio ad nouum acquirendum proficiscuntur extra illam ciuitatem, dum enim sunt in via, vagari censendi sunt, & quasi vagi iudicandi: sic docet Sanch. *disp. 25. num. 23.* Gutier. *disp. 65. num. 2. §. 14.* At vt prædictus Parochus absque peccato mortali horum matrimonio interest, debet prius licentiam ab Ordinario petere iuxta Conc. Trident. *sess. 24. c. 7. de reformat.* Quod verum est, etiam si vaus tantum ex contrahentibus vagus sit, alius vero firmum domicilium habeat, vt notauit Sanch. *lib. 3. disp. 25. num. 9.* Gutier. *c. 65. num. 8.* Qui rectè aduertit in ordine ad licentiam petendam ab Ordinario non esse censendum vagum, qui ex vna Parochia, vel oppido domicilium mutauit, & in aliam Parochiam transit non animo ibidem permanendi, sed inquirendi locum commodiorem, hic enim notus est ea in Parochia, in qua longo tempore habitauit, ibique denuncia- tiones fieri possunt, celsaque finis, ob quem Concilium precepit Parochis, ne vagos absque licentia Ordinarij matrimonio coniungeret, scilicet quia sunt ignoti, & forte alicubi erunt matrimonio copulati.

§. X.

Quæ conditiones requirantur in Parocho, vel eius Delegato, vt matrimonio assistat?

- 1 Aliqui exigunt, in Parocho Sacerdotalem dignitatem.
- 2 Verius est oppositum.
- 3 Satisfit opposito fundamento.
- 4 Parochus non Sacerdos matrimonio licitè assistit, esto contrahentem Petr. de Ledefm.
- 5 Qui ex commissione Parochi matrimonio assistit, necessariò debet esse Sacerdos.
- 6 Parochus esto excommunicatione immodatus sit, valide matrimonio assistit.
- 7 Idem dicendum est, si ob eius crimen priuatus sit administratione Sacramentorum.
- 8 Prædictus Parochus excommunicatus, & interdicitus validè concedit licentiam assistendi matrimonio.
- 9 An sufficiat Parochum esse sic communiter existimatum.
- 10 Parochus beneficium parochiale obtinens inualidè matrimonio potest assistere.
- 11 Item Sacerdos, cui Parochus verbus tantum absque intentione licentiam concessit.

Ferd. de Castro. Sum. Mor. Pars 7.